

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 marca 2020 r. nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w Ł., na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1, art. 61 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r., poz. 645 ze zm.) w punkcie 1. przyznał ubezpieczonej M. S. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 1 lutego 2019 roku do 10 września 2019 roku (pkt 1), w punkcie 2. odmówił przejścia od płatnika składek (...) S.A. obowiązku wypłaty zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonej za ww. okres (pkt 2) oraz w punkcie 3. zobowiązał płatnika (...) S.A. do wypłaty zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonej za ww. okres w terminie 7 dni od dnia otrzymania decyzji.

Od powyższej decyzji odwołała się ubezpieczona M. S., domagając się – po sprecyzowaniu stanowiska – jej zmiany w zakresie punktu 2 poprzez przejście od płatnika składek (...) S.A. obowiązku wypłaty należnego jej zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 1 lutego 2019 roku do dnia 10 września 2019 roku. W uzasadnieniu ubezpieczona podniosła, że płatnik składek nie wypłacił jej zasiłku macierzyńskiego za wskazany okres, a wszelkie próby kontaktu z nim są bezskuteczne.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, argumentując, że w składanych mu przez płatnika składek (...) S.A. dokumentach rozliczeniowych płatnik wykazywał wypłatę zasiłku macierzyńskiego dla M. S. za okres od 12 września 2018 roku do 10 września 2019 roku. Nadto organ rentowy wskazał, że (...) S.A. nie podejmowała korespondencji kierowanej do niej w sprawie przez organ, nie podjęła współpracy celem ustalenia stanu faktycznego i złożenia wyjaśnień w sprawie, nie złożyła korekty dokumentów rozliczeniowych i nie przedłożyła dokumentów niezbędnych do rozpoznania wniosku o przejście obowiązku wypłaty zasiłku macierzyńskiego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. ma 36 lat, zamieszkuje w Ś.. W okresie od dnia 29 maja 2017 roku do dnia 22 maja 2020 roku pozostawała zatrudniona w oparciu o dwie kolejne umowy o pracę (pierwszą zawartą na okres próbny trzech miesięcy, a drugą na czas określony) przez (...) spółkę akcyjną z siedzibą w Ł., na stanowisku asystenta sprzedaży w sklepie odzieżowym (...) mieszczącym się w Centrum Handlowym (...) w U..

Od dnia 29 maja 2017 roku M. S. została zgłoszona przez pracodawcę do ubezpieczeń społecznych. Na dzień 30 listopada 2018 roku (...) spółka akcyjna z siedzibą w Ł. zgłaszała do ubezpieczenia chorobowego powyżej 20 ubezpieczonych.

M. S. w dniu (...) urodziła syna, O. H.. Po narodzinach dziecka wystąpiła do pracodawcy na piśmie z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego.

W składanych w formie elektronicznej Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w Ł. dokumentach rozliczeniowych (Z. (...) i (...)) za okres od 12 września 2018 roku do 31 lipca 2019 roku (...) S.A. rozliczała w imiennych raportach zasiłek macierzyński należny M. S. jako wypłacony.

Niesporne, a nadto:

- dokumenty rozliczeniowe Z. (...) i (...) k. 123-144;
- akta zasiłkowe ZUS.

Za okres do końca stycznia 2019 roku pracodawca wypłacał M. S. należny zasiłek macierzyński w drodze przelewu na rachunek bankowy. Wypłacił jej nadto tą samą drogą zasiłek macierzyński należny za marzec 2019 roku. Z kolei za okres od 1 lutego do 28 lutego 2019 roku oraz za okres od 1 kwietnia do 10 września 2019 roku M. S. nie otrzymała zasiłku macierzyńskiego. Po ustaniu wypłat świadczeń podejmowała próby kontaktu z pracodawcą

celem ich uzyskania – za pośrednictwem poczty tradycyjnej i elektronicznej oraz telefonicznej, które to okazały się bezskuteczne.

Dowód:

- wydruki listy transakcji bankowych – k. 25, 61-103;
- przesłuchanie M. S. – k. 38-41 (na piśmie) i 159.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w Ł. podjął próbę przeprowadzenia kontroli względem (...) spółce akcyjnej w Ł. celem ustalenia stanu faktycznego wypłaconych m.in. M. S. świadczeń. Próby okazały się bezskuteczne – Spółka nie podjęła współpracy (pracownikowi organu rentowego udało się jedynie doręczyć zawiadomienie o zamiarze wszczęcia kontroli prawdopodobnej pracownicy Spółki oraz pismo wyznaczające termin kontroli pełnomocnikowi Spółki (...), na który się nie stawił i nie podjął innego kontaktu z organem rentowym), nie dokonała też korekt dokumentów rozliczeniowych i nie przedłożyła dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku o przejęcie wypłaty zasiłku macierzyńskiego przez organ rentowy.

Wyrokiem nakazowym z dnia 2 kwietnia 2021 roku Sąd Rejonowy dla Ł. (...) w Ł., sygn. akt (...) uznał obwinionego W. G. za winnego popełnienia czynu z art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych i wymierzył mu za to karę 1 000 złotych grzywny.

Niesporne, a nadto:

- odpis wyroku nakazowego – k. 57;
- akta zasiłkowe ZUS.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz dokumentów znajdujących się w do nich dołączonych aktach zasiłkowych ZUS, stanowiących po myśli art. 243² k.p.c. dowód bez wydawania odrębnego postanowienia. Nadto Sąd oparł się na dowodzie o charakterze osobowym, w postaci przesłuchania odwołującej się M. S..

Wszystkim tym dowodom Sąd dał wiarę, a przyczyny tego zgodnie z dyspozycją art. 327¹ § 1 k.p.c. nie wymagają przytoczenia.

Wyjaśnienia jednak wymaga w tym miejscu, że dowód z dokumentów rozliczeniowych Z. (...) i (...) Sąd uznał za wiarygodny w zakresie wynikającym z powyższych ustaleń, tj. w zakresie rozliczania przez (...) S.A. z siedzibą w Ł. zasiłku macierzyńskiego należnego M. S. jako wypłaconego za okres od dnia narodzin jej dziecka do dnia 31 lipca 2019 roku. Dowód ten nie mógł jednak stanowić podstawy do uznania za udowodnione, że zasiłek macierzyński za cały sporny okres został ubezpieczonej faktycznie wypłacony. Z wiarygodnych dowodów z wydruków listy transakcji na rachunku bankowym M. S. oraz z jej przesłuchania wynika bowiem, że pracodawca w okresie od 1 lutego do 10 września 2019 roku wypłacił jej w drodze przelewu bankowego jedynie zasiłek za marzec 2019 roku. Organ rentowy nie dowiódł przy tym, aby możliwe było pobieranie przez ubezpieczoną zasiłku macierzyńskiego za sporne miesiące w formie gotówkowej, co sugerował w jednym z pism procesowych – nie przedłożył bowiem żadnego dowodu na poparcie tych twierdzeń. Dodatkowo, sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego byłoby uznanie, że ubezpieczona co miesiąc udawała się ze swojego miejsca zamieszkania w Ś. do siedziby pracodawcy w Ł., oddalonej o ponad 550 km, celem odebrania należnych środków w gotówce, tym bardziej, jeśli uwzględnić fakt, że wcześniej wszelkie dokonywane na rzecz ubezpieczonej przez pracodawcę wypłaty były realizowane w formie przelewów bankowych, a przy tym mimo podejmowanych prób ani ubezpieczonej ani organowi rentowemu nie udało się nawiązać kontaktu z zarządzającymi Spółką, co do której wiadomo, że miała problemy finansowe uniemożliwiające jej kontynuowanie działalności i wypłacalność wobec kontrahentów i pracowników.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej M. S. w przeważającym zakresie zasługiwało na uwzględnienie.

W zakresie prawa do zasiłku macierzyńskiego wskazać trzeba, że zgodnie z art. 18 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst – Dz. U z 2019 r., poz. 645 ze zm.), dalej: „ustawa zasiłkowa”, świadczenia pieniężne na warunkach i wysokości określonych ustawą, przysługują osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst – Dz. U z 2020 r., poz. 266 ze zm.), dalej: „ustawa systemowa”. Jednym z owych świadczeń, jak stanowi art. 2 pkt 5 ustawy zasiłkowej jest zasiłek macierzyński, który to zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej przysługuje m.in. ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko, a przysługuje on co do zasady przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego (art. 29a ust. 1 ustawy zasiłkowej), tj. okres łącznie 52 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka (art. 180 § 1 pkt 1 k.p. oraz art. 182^{1a} § 1 pkt 1 k.p.).

Niewątpliwie zatem M. S., jako objętej ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, przysługiwało prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres 52 tygodni od dnia narodzin syna, tj. za okres od 12 września 2018 roku do 10 września 2019 roku, co zresztą nie było przedmiotem sporu między stronami.

Organ rentowy kwestionował jedynie zaistnienie po swojej stronie obowiązku przejęcia od płatnika składek (...) S.A. obowiązku wypłaty tego świadczenia za wskazany okres, argumentując, że płatnik zatrudniający powyżej 20 osób był zobowiązany do ustalania prawa do zasiłków określonych w ustawie, ich wysokości oraz do ich wypłaty swoim pracownikom, a w składanych Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w Ł. dokumentach rozliczeniowych wykazywał wypłatę zasiłku dla ubezpieczonej, zaś weryfikacja stanu faktycznego wypłaconych ubezpieczonej świadczeń nie była możliwa, albowiem płatnik składek tym nie podjął współpracy z organem, nie złożył korekty dokumentów rozliczeniowych i nie przedłożył dokumentów niezbędnych do rozpoznania wniosku o przejęcie obowiązku wypłaty zasiłku macierzyńskiego.

W ocenie Sądu stanowisko organu rentowego uznać należało za nieusprawiedliwione.

Wprawdzie bowiem zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej prawo do zasiłków określonych w ustawie (w tym i zasiłku macierzyńskiego) i ich wysokość ustalają oraz zasiłki te wypłacają płatnicy składek na ubezpieczenia chorobowe, którzy zgłaszają do ubezpieczenia chorobowego powyżej 20 ubezpieczonych, niemniej, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt I UK 447/11 (LEX nr 1212055), zaaprobowanym powszechnie w doktrynie i judykaturze, a z którym to zgadza się i tutejszy Sąd, nie może być wątpliwości, że świadczenia te wynikają ze stosunku ubezpieczenia społecznego w razie wystąpienia ryzyka (zdarzenia) ubezpieczeniowego i przysługują ze środków zgromadzonych w funduszu ubezpieczeń społecznych (dalej: FUS), będącego państwowym funduszem celowym, powołanym do realizacji zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych, którego to jedynym dysponentem jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (art. 51 ustawy z systemowej). Ze środków w nim zgromadzonych finansowane są przede wszystkim wypłaty świadczeń, między innymi z ubezpieczenia chorobowego (art. 54 pkt 1 ustawy systemowej), które przysługują z funduszu chorobowego, wyodrębnionego w ramach FUS (art. 55 pkt 3 tej ustawy).

Cytowany wyżej art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej nie może wobec brzmienia ww. regulacji być interpretowany w ten sposób, że zwalnia on organ rentowy od obowiązku wypłaty świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w sytuacji, gdy świadczenie takie jest ubezpieczonemu należne, a płatnik składek zatrudnia powyżej 20 osób i przenosi ten obowiązek na płatnika składek. Ustawodawca, poprzez ową regulację, powierzył jedynie ww. kategorii płatników składek uproszczoną formę wypłaty i rozliczeń świadczeń przysługujących z funduszu chorobowego wyodrębnionego w ramach FUS, przy czym jedynie technicznie wypłaty świadczeń dokonuje płatnik składek we własnym zakresie, ale realnie wypłaca je ze środków funduszu chorobowego, skoro

pomniejsza należne składki na ubezpieczenia społeczne, które Zakład Ubezpieczeń Społecznych gromadzi w FUS, o wypłacone świadczenia, do czego jest obowiązany (art. 46 ust. 1 i 2 ustawy systemowej). Jak wskazał Sąd Najwyższy w przywołanym już wyroku w sprawie I UK 447/11, w takiej sytuacji, w sensie normatywnym wypłata tych świadczeń następuje w istocie rzeczy z funduszu chorobowego, wyodrębnionego w ramach FUS, jako że przysługują one, o czym była już mowa wyżej w niniejszych rozważaniach, z ubezpieczenia chorobowego i są wypłacane z funduszu chorobowego, którego jedynym dysponentem pozostaje ZUS, będący w stosunkach ubezpieczenia społecznego „ubezpieczycielem” i świadczeniodawcą świadczeń z FUS, choćby wypłata niektórych świadczeń chorobowych została technicznie powierzona płatnikom składek, którzy rozliczają wypłacone świadczenia na poczet składek na ubezpieczenia chorobowe, gromadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (świadczeniodawcę) w funduszu chorobowym, wyodrębnionym w ramach FUS. W konsekwencji obowiązek wypłaty świadczeń z funduszu chorobowego płatnika składek zgłaszającego do ubezpieczenia chorobowego powyżej 20 ubezpieczonych, który nie wypłacił ubezpieczonemu zasiłku chorobowego przysługującego z funduszu chorobowego wyodrębnionego w ramach FUS oraz nie rozliczył ich w ramach składek należnych na ubezpieczenie chorobowe, przechodzi na Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na względzie powyższe rozważania stwierdzić należało, że niewątpliwie zasiłek macierzyński należny M. S. należny był nie od płatnika składek – (...) S.A. z siedzibą w Ł., ale środków z funduszu chorobowego wyodrębnionego w FUS. W sytuacji zatem, gdy płatnik ten, formalnie rozliczył w ramach składek należnych na ubezpieczenie chorobowe zasiłek chorobowy przysługujący ubezpieczonej za okresy od 1 lutego do 28 lutego 2019 roku oraz od 1 kwietnia do 10 września 2019 roku jako wypłacony, ale realnie wypłat za te okresy nie dokonał, co wynika z ustaleń faktycznych w sprawie poczynionych, to organ rentowy – jedyny dysponent środków z FUS – był zobowiązany do przejścia obowiązku wypłaty tego świadczenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w punkcie 2., w ten sposób, że ustalił, iż obowiązek wypłaty zasiłku macierzyńskiego należnego ubezpieczonej za okresy od 1 lutego do 28 lutego 2019 roku oraz od 1 kwietnia do 10 września 2019 roku przechodzi na Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w Ł., a w pozostałym zakresie (dotyczącym miesiąca marca 2019 roku, za który to pracodawca wypłacił ubezpieczonej należy zasiłek) odwołanie oddalił.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)
- (...)